YIL : 1

SAYI : 7

Kuruluş tarihi : 25 İkinci Teşrin 1933

EDİRNE'DE

6 OK

Halkevi tarafından

Onbeş günde bir çıkarılır ülkü demeti

İmtiyaz sahibi ve umumî neşriyat müdürü : **Akıncıoğlu İbrahim**

28 Şubat 1934

Satış yeri : Edirne'de meriç kitaphanesi

Basıldığı yer: **Vilâyet matbaası**

İçindekiler:

Bu sayıdaki bulmacamız

Geçen sayıdaki üç sorguya yalnız bir vatandaş cevap verebildi. Bunu teessürle kaydederken o sorguları bu sayıdada tekrarlıyoruz.

Bu sayının bulmacaları :

1 — Cümhuriyet devrinde bir köy muallimi nasıl olmalı ve nasıl çalışmalıdır ?
2—Cümhuriyet devrinde bir şehir muallimi nasıl olmalı ve nasıl çalışmalıdır ?
3—Cümhuriyet devrinde bir ev hanımı nasıl olmalı ve nasıl çalışmalıdır ?

Gelecek cevaplar mümeyyiz bir hey'et tarafından tetkik ettirilerek birinciye beş lira kıymetinde bir mükâfat verilerek yazısı basılacak; ikinciye iki lira kıymetinde bir mükâfat verilecektir .

Herkes yalnız kendi sınıfına ait cevabı hazırlıyacaktır.

ÇOK

Sayı : 7 28 Şubat 1934 Yıl : 1

Küçük Asyada büyük bir güneş doğuyor

Melâl , hıçkırık , isleri çira, iş başında işten çok cıgara içen çorak münevver , sararmış renkli tüberkülos edebiyatı , karga sesleri, tahta saban, medrese, anason kokan iniltili gazel, ince saz, leylek takırtıları, her yer karanlık, peykerlerde tüneyenlerin nargile gırıltıları , ninni feryat , ney, mey..

Bunlar bizim şark dekorunun renkleri , afyonlarının isimleri , fakat biz bu unsurların bizi uçurumlara sürükleyen bir çiğ, akim, ıssız sahillere atan bir dalga, cehenneme düşüren çürük bir sırat olduğunu artık biliyoruz .

**

Artık uyanıyoruz. Asırları biz değil , asırlar bizi aştı ve bu zaman tabakaları üzerimize yığılarak, bizi içinde tıkıyan bir kavka' oldu. Uyuduk; kana kana uyutulduk, uyandırılıyoruz, uyandıran yine biz.

Bir büyük millet, kafasını saran kavkayı kırıyor. Ve kırılan, korkunç seslerle çatırdıyor. Dünya ademi tenezzülle işittiği bu tarakalara dogru artık nazarlarını çevirerek bir şaheser seyrediyor. Hiçbir Leonardo , harekette olan böyle bir şaheser tablo yaratmamıştır. Hareket ve çığlık.. Bir millet uyanıyor.

**

Bizim bir güneşimiz vardı. Bu güneş şark ufuklarımızda karlı ve sisli şahikalardan doğardı. Bu güneş bizimdi, bu güneşin ateşini biz verdik , onu ufuklarımızda bir meş'ale gibi yükselten ve elinde tutan bizdik. Dünyaya hayat, dünyaya nur, ışık ve hedefi bizim yaktığımız güneş gösterdi..

İleriye yürüdüğümüz topraklarda karşımıza çıkan , şerefsiz silâhlarını baş aşağı eğen insanlar fatihlere fethedilmelerinin intikamını , miskin meziyetlerini , vererek aldılar .

Trakya'da yeni bir hamle başlıyor..

Her zaman tekrarlamışımdır ki yurda sahip olmanın alâmeti onu, her türlü manâsiyle , güzelleştirmekten ibarettir. Yurda sahiplik iddiasında bulunmak için onun sarı topraklarını koklıyarak ve kucaklıyarak, öperek ve okşayarak sevmek ve benimsemek lâzımdır .

On gündenberi Trakyayı, yıldırım gibi, baştan başa dolaşarak yayılan sevindirici bir haberle artık öğrendik ve anladık ki kırk peygamberin gösteremediği mucizeyi on beş yıl içinde bütün bir cihana tanıtan ulu başbuğumuz Gazi Mustafa Kemal Hazretleri, şöyle bir kararla' Edirne'yi de bir anda canlandırmağa ve tabiî zenginliklerle dolu olan bu dilber memleketi, en kısa bir zamanda , balkanların incisi haline getirmeye azmetmiştir .

Tarih söylüyor ki bu millet, bütün bir memleketin her yanını mezarlık haline getirmiştir de yurdunun hakiyki sahibi olduğunu gene o mezarları göstermekle değil , memleketteki yollariyle , çeşmeleriyle , köprüleriyle , kervansaraylariyle, her türlü millî ve medenî binalariyle ispat edebilmiştir . Kırık bir şadırvanın , yosunlu bir çeşmenin , Selimiye gibi yüce bir mabedin - beynelmilel istatistik mücadelelerinde - oynadığı değerli rollerin haddi, hesabı yoktur.

Asrımızın yurda sahiplik iddiaları bahsindeki (ispat) ve (müdafaa)

Biz fatih olduğumuz asırlarda fethedildik, esir olduk. Bizi fetheden ordular : Asur , Acem , Bizans saraylarının harabelerinde tüten ; tenbel , sefih, ahlâksız hayatın buhuru; Arzı Filistin dağlarının portakal, zeytin ağaçlarında öten, peygamber kuşlarının tevekküllü hıçkırığı.. Ayaklarındaki halhallerle rakseden, elleri kınalı Lübnan kızlarının melâl dolu sesi idi.

Artık dünya meskenete ve itidale veda etti... Uyuyanlar esir ve zelil; harekettekiler hür ve şerefli olacaktır. Topraklarımız kadar sularımız da semalarımız da uyanacak ve yaşayacak , yeşil ufuklarımızın arkasından güneşler bir saadet, bir ümit gibi doğuyor.. Güneşin ateşini hayatın kırmızı dudaklarından emiyoruz. Sevinç, kahkaha; sıhhatlı, ümit dolu edebiyat enstitü, mektep, aydınlıklar, pulluk, Makina, Traktör.. ardında koşan, işçi ve çifçi; düşenen, çalışan, kudretli ve yaratıcı münevver...

Küçük Asyada büyük bir güneş doğuyor. Bu bir hareket; bu harekette sevinç ve çığlık var :

Bir millet uyanıyor.

6 OK

misalleri ne kırık bir şadırvanın, ne yosunlu bir çeşmenin, ne de her hangi bir köprünün varlıklarında toplanamıyor. Memleketimizin sahibi olduğumuzu ve ebediyen bu memlekete sahip olarak yaşamak emelinde bulunduğumuzu ispat ve iddia edebilmemiz için topraklarımızı şenlendirmeye, Bankalardaki paralarımızı çoğaltmıya, fabrikalarımızı ziyadeleştirmeye ve bütün bu kalkınma dâvasında omuzlarına iş alacak olan vatandaşlarımızı geçinme zorluklarından kurtarıp yurda bağlamaya mecburuz. Marmaranın incisi olan (Tekirdağ) kasabasında hakim ve muzaffer dumanlarını vatan ufuklarına karıştırarak varlığımızı, medenî kemalimizi iylân eden Şarap fabrikasiyle Trakyanın zümrüt ovalarında 1500 Türk amele ve memuruna kazanma imkânları veren, Trakya topraklarını feyiz ve bereketle yeşillendiren ve bu memleket çocuklarına her yıl deste deste paralar dağıtan *Alpullu şeker ve ispirto fabrikası* beynelmilel yaşayış aleminde Türk milletinin kemale ve inkişafa doğru ne yüksek hamlelerle atıldığını ve bu yurda ebediyen sahip olmak emeliyle çalıştığını gösteren iki kuvvetli misaldir.

Daha bir ay evvel Alpulluyu ziyarete gelen ve fabrikayı bütün bir teferruatiyle gözden geçiren dokfor M. Mikuş la görüşmüş ve intibalarını sormuştum..

Beynelmilel şeker sanayii istatistik bürosu müdürü olan bu zatın söylediği sözler arasında bilhassa şu noktaları kaydetmeyi unutmamıştım. Cihanda mevcut bütün şeker fabrikalarını yakından tanıyan ve bunların çalışma derecelerini vazife - ve salâhiyeti icabı olarak - her kesten fazla bir dikatla takip eden bu zat diyor ki :

« - Fabrikada yüksek bir çalışma muvaffakiyeti var. Bu muvaffakiyet cihanda mevcut bilûmum şeker fabrikalarının bu güne kadar erişemedikleri derecede yüksektir. Binaenaleyh alpullu, fabrikası bir işleme rekoru kırmış demektir. Gerek işletme vaziyeti ve gerek pancar zer'iyat ve sevkiyatı işlerini, her cihetçe, tahminimin fevkinde mükemmel ve teşkilâtlı buldum. Bu yüksek muvaffakiyet Türk milletinin son yıllardaki inkişaf ve terakkisinin ve kendisinde mevcut azim ve irâde kabiliyetlerinin parlak bir misalini teşkil eder. »

Doktor M. Mikuş bu açık ifadelerine başka bir şey ilâvesine lüzum yoktur.

Göz bebeğimiz Gazi Mustafa Kemâl' tarihin engin dehlizlerinde payıdar akisler yapan son yüksek hitabesinde :

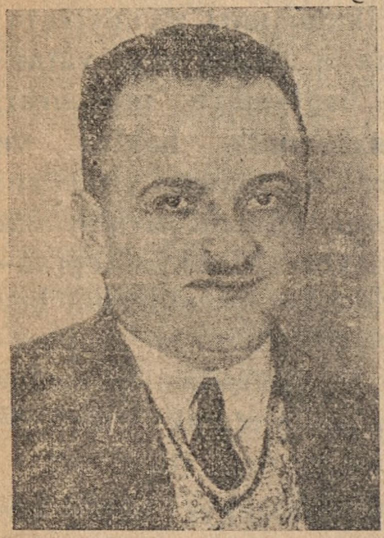
- Ne mutlu Türküm diyene . .

Diye haykırmıştı .

Ne mutlu, ne mutlu bu millete ki onu, asırlar üstünden atlatarak, koşturan ve ilerleten bir dehayı başında ve bağrında taşıyor . . .

* * *

Alpullu' Şeker ve İspirto fabrikasının devletler arasında şeref ve şöhret kazanmasına âmil olanlardan üç değerli vatan çocuğu:

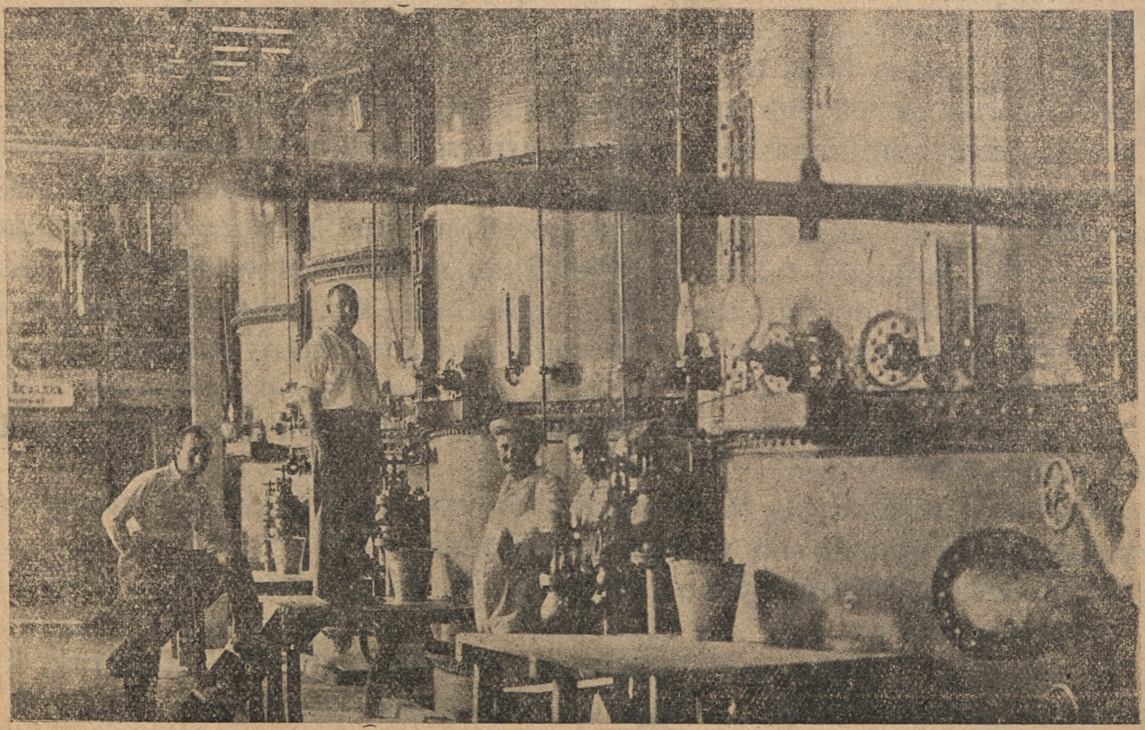
Fabrika müdürü:
Ali Şefik Bf.

Edirne meb'uşu
Şakir Bf.

İstanbul - Trakya şeker şirketi meclisi idare reisi :
Hayri Bf.

Alpullu' Şeker fabrikasının makina dairelerinden biri işleme vaz'iyetinde . .

Çiftçiliğe dair :

Böcekçilik bilgisi

Bir böcekçi için en evvel düşünülecek şeylerin biri böceklerin beslenecek yerini hazırlayıp düzeltmektir. Böcekler insanlar tarafından evler içinde beslenmeye başlanmadan evvel Çinin Himalaya dağları üzerinde kendi kendine bitip yetişen dut ağaçlarının yapraklarını yiyerek beslenmekte olduğuna nazaran çok temiz bir hava isterler.

Şu halde böceklerin üzerinde havanın esmesi çok fena olduğundan buna meydan vermemek şartiyle daima böcekhanede temiz hava bulundurmak lâzımdır. Bunun için bir paket ipek böceği beslenebilecek büyüklükte bir odanın duvarlarının yukarı ve alt tarafında eni ve uzunluğu (18) zer parmak olmak üzere (12) şerden (24) delik açılır. Hangi taraftan rüzgâr eserse o tarafın delikleri kapatılorak diğer taraftakiler havanın serinliğine göre ya hepsi veyahut bir kısmı açık bırakılır. Bu suretle böceklerin üstünden havanın esmesine meydan verilmeden böcekhanenin havası yavaş yavaş tazelendirilmiş olur.

Böcehkanelerini bu suretle düzeltmekte olan böcekçilerin koza mahsulü her vakit fazla olduğu görülmektedir. Şayet böcek beslenecek odalarda ocak bulunuyorsa o vakit böyle deliklerin açılmasına lüzum kalmaz. Çünki hava bu ocak vasıtasiyle daima tezelendirmektedir. Açık bırakılan deliklerden fare, kertenkele, tavuk ve kuş gibi böceklere düşman olan hayvanların girmesini menetmek için delikler tikenli kuru bir takım çalılarla hafifçe tıkanmalıdır.

Böcek beslenecek yerler nasıl temizlenir?

Bir bocekçi böceği besliyeceği evi veya böcekhaneyi ve böcek işlerinde kullanılan kerevet, yaprak seleleri ve sair eşyayı, tohum koloçkaya yani sıcağa koymadan (15) gün evvel tarif edeceğimiz ilaçlarla temizlemek ve tütsülemek lâzımdır. Bu temizleme isterse böcekhanede evvelki sene hastalık görülmüş olsun isterse olmasın her halde yapılmalıdır. Çünki ancak bu temizleme ile böcekhanenin içinde ve hususiyle aralıklarında bulunan ve her vakit böcekleri hastalandırmak için fırsat gözeten hastalıkların yumurtacıkları öldürülmüş olur, bu suretle hastalığın önüne geçilir.

Böcekhanelerin temizlenmesine şu suretle başlanır?

Evvelâ : Böcekhanenin içinde bulunan kerevetlerle böcek işlerinde kullanılan bütün eşya dışarıya çıkarılır. Sonra böcekhanenin tavan köşelerinde nerede örümcek ağları varsa iyice toplanır, ondan sonra böcekhanenin her tarafı iyi süpürülerek çıkan süprüntü dışarıya atılır ve toprağa gömülür. Sonra ya bir fıçı ve yahut topraktan yapılmış bir küp içine iki gaz tenekesi sıcak su konulup bunun içinde iki buçuk okka göz taşı eritilir. Bunun üzerine daha iki gaz teneke

si dolusu souk su konulur ve bu ilâca batırılan bir paçavra ile bakır veya sair mâdenî kap ve alâtlardan gayri kerevetler yaprak seleleri ve sair ne varsa eyice yıkanır ve böylece yaş bir halde iken böcekhaneye konulur, ondan sonra böcekhanenin kapı ve pençerelerinin kanatlarını ve tahtadan ise döşemesini dahi bu ilâçla iyice yıkadıktan ve yahut döşemesi topraktansa iyice ıslattıktan sonra böcekhanenin ne kadar delik deşiği varsa iyice tıkanır.

Ondan sonra uzunluğu ve eni (10) ve yüksekliği (8) adım büyüklüğünde olan bir böcekhane için topraktan yapılmış iki mangal veya başka kaplar içine bir az kül koyduktan sonra bunların üzerine evvelki sene o böcek hanede hastalık görülmüşse üç; görülmemişse iki kilo kükürt tozu taksim edilir. Ondan sonra mangalın biri böcekhanenin bir tarafına, diğerini öbür tarafına konulur. Sonra beher mangalın içindeki kükürtün üzerine varsa büyük bir kahve fincanı dolusu ispirto; yoksa bir fincan gaz yağı döküldür sonra da böcekhanenin içine yalnız bir kapısını açık bırakarak diğer kapı ve pençereler kapatılır. Sonra bir kibritle kükürt ateşlenerek böcekhaneden hemen dışarı çıkılır.

Böcekhane içinde çok durmaya gelmez; Çünki gerek insan ve gerek hayvan olsun kükürdün dumaniyle boğulabilir. Böcehhene (24) saat bu duman içinde bırakıldıktan sonra kapı ve pençereler açılarak havalandırılır. Ondan sonra böcekhanenin duvarları iyice badana edilerek temizlemeye nihayet verilir.

Tohumu kimlerden ve ne vakit almalıdır?

Böcekçi, satın alacağı tohumu daima bulunduğu yerde ve yahut o yere benzer (meselâ Dağlık ise Dağlık, ovalık ise ovalık yerde) yetiştirilmiş tohumluk kozalardan çıkarılmış olmasına dikkat etmelidir. Onun için tohumcudan satın alırken o suretle istemelidir.

Böcekçi böcekçilik mektebinde okuyup şahadetname almış ve çıkardığı tohumlardan her sene çok koza alındığı görülen meraklı, namuslu tohumcu lardan almalıdır. Bir böcekçi hükûmetimizin bandrolu ile damgasını taşımıyan kutular içinde bulunan veyahut açıktan alınan tohumları satın almaktan son derece sakınmalıdır. Çünki bugibi tohumları alanların daima böceklerinde hastalık göreceklerine şüphe yoktur.

Böcekçilik mekteplerinde okumuş tohumcular tohumlarını her vakit salam ve iyi kozalardan çıkarmakta oldukları gibi fena ve hastalıklı tohumları dahi makine ile bakıp sağlam ve iyi tohumlardân ayırdıklarından bunların tohumları her vakit temiz olup fazla ve iyi koza vermiş olur.

Bir böcekçi gerek kendi ve gerek başkası tarafından yetiştirilip beyenilen kozalardan tohum çıkarmamalıdır. Çünki gözü güzel görüp beyendiği kozaların tohumları her vakit temiz olmaz. Çokları hastalıklı olur. Onun için her halde makine ile bakılmış tohumcuların tohumlarını almaktan başka çare yoktur. Selâmet her vakit bundadır.

Böcekçi tohumu koloçka zamanın-

Kadın Bahsı

Büyük Rus edibi (Grigori Petrof) un (Kadın bahsı) adlı kitabından bir parça naklediyorum: Çıplak vücutlarına Frak giymek, karışık ve intizamsız başlarına silindir geçirmek suretiyle avrupalı olduklarını sanan vahşilerin, bu hallerine, Avrupalılar ekseriya gülerler.

Vahşinin sırtında Frak ve başında Silindir neyse kadınlara karşı bizim saygısızlığımız yanında telefonlarımız, tayyarelerimiz, radyomuz ve rontkenlerimiz de ayni vaziyette kalır.

Kadınların bizim aramızdaki vaziyetleri ve bizim onlara karşı muamelemiz bir kadın ve erkek bahsı değildir. O, doğrudan doğruya insanın şahsiyetine hürmet için umumî bir insanlık bahsıdır. ve bu mesele siyasî ve içtimaî hayatta uzun, devamlı ve çetin bir mücadelenin açılmasiyle halledilebilir.

Biz erkekler nihayet şu noktayı anlamalıyız ki kadına lâyık olduğu saygıyı göstermediğimiz takdirde kendi şahşî ve insanî kıymetimizi rencide etmiş oluruz.

Kadınlara gelince : erkeklerin, kendilerine yüksek bir kıymet vermelerini istiyorlarsa onların kaba taraflarını yontmalı, onların aile ocaklarına, çocuklarına an'anelerine bağlantılarını kuvvetleştirmeli, siyasî ve içtimaî mücadele sahasındaki enerjilerini tekemmül ettirmeğe ve güzelleştirmeye çalışmalıdırlar.

Kadınlar !

Güneş, girmek için, pençereleri ve kapıları çalmaz. Onun hayat verici şualarına susayan insanlar, onu bizzat kendildri ararlar. Bize nihayet güneşten kadın, güneşten kız, güneşten anneler veriniz. Herbiriniz her hareket ve düşüncenizle, her bakışınız ve sözünüzle güneşten kadın olunuz.

İşte o zaman bizim gönüllerimizin kapıları, gayri ihtiyari, bütün bir genişliğiyle sizin için açılacak ve işte o zaman milyonlarca erkek hep bir ağızdan sevinçle haykıracaklar :

\- Cüneş kadına hürmet !

Türkçeye çeviren :

K. O.

---

dan (13) gün evvel doğrudan doğruya tohumcudan almalı, ondan daha evvel almak daima tehlikelidir. Bu zamandan bir iki ay evvel tohumlarını satın alanlar tonumlarını bozulmamak için serin, rutubetsiz sigara içilmeyen ve her türlü dumanlar ile fare ve sair muzır hayvanları bulunmıyan ve hatta içinde bile yatılmıyan bir evde saklamak lâzımdır ki böyle bir odayı bulmak ne kadar güç olduğu görülür. Erken alınan tolumlar ne kadar güzel saklanırsa saklansın bir kaç defa bir sıcak, bir souk gördümü otohumlar bozulur.

Böyle tohumlardan böcekler ya hiç fışkırmaz ve yahut fışkırsa bile çıkan böcekler zayif olduklarından bilâhara hastalanıp ölürler.

M. A.

Sağlık ve sağlamlık köşesi :

Acele tedbirlerle karşılanacak kazalar önünde:

Kulağa bir şey kaçınca ne yapmalıdır?

Kulağa kaçan şey Pire ve saire gibi bir haşere ise bir mikdar badem yağı veya gliserin veyahut zeytin yağı akıtarak hayavanı öldürmeli. Kaçan şey canlı veya cansız olsun, onu cımbız (Pens) le veya diğer bir âletle çıkarmağa oğraşmamalıdır. Başı yan tarafa eğmeli, bir şiringa vasıtasıyle suyu kulağa - - kuvvetlice sıkmalıdır.

Buğaza kaçarak yutulan şeyi nasıl çıkarmalı?

Kaynar su ile yıkanmış temiz bir tavuk tüyü ile buğazı gıcıklıyarak kusturmalıdır.

Burundan gelen kanı ne ile durdurmalı?

Başı hafifçe eğmeli, burun kanadını diğerine doğru iterek parmakla bastırmalı, beş dakika kadar böylece tutmalı. Kan durmazsa bir parmağın dayanacağı kadar ısıdılmış suyu burnuna çekmeli; burun deliğine pamuktan bir yumak yaparak sıcak suya batırıp burnu tıkamalı. Antiprin mevcutsa antiprini eritmeli ve içine yumağı batırarak burun deliğine sokmalıdır.

Vücutta husule gelen yangına karşı :

Eğer derinin altında su toplanarak kabarcıklar hasıl olmuşsa deriyi koparmamalı ; yalnız iğnenin ucunu yakarak deriyi delip içindeki suyu dışarıya akıtmak fena olmaz . kireç suyu olmadığı takdirde acı su, yani kuyu suyunu saf zeytin yağıyla veya keten yağıyla yarı yarıya karıştırmalı, yanığın üstüne dökmeli veyahut yumurta akına batırılmış bir pamukla örtmeli ve üzerine başka bir pamuk tabakası koymalı . Ertesi günü, değiştirirken, sargıyı çekmemeli, biraz ilâçtan dökmeli, yumaşadıktan sonra gaz bezini kaldırmalı ve pansımanı değiştirmelidir.

Damardan kan gelince ne yapmalıdır?

Kan, ya siyah kan damarlarından (Verit) gelir veya kırmızı kan damarlarında (Şirayin) gelir. (Verit) lerden gelen kan siyahımsıdır; mütemadiyen akar. Kanın aktığı yere gayet temiz ve bir kaç defa katlanmış bir bez parçası koyup sıkıca bağlamalıdır. (Şierayin) den geliyorsa kan kırmızıdır. Fışkırarak ve kesik kesik akar. Bu takdirde yaralanan azayı yukarıya doğru kaldırmalı. Temiz bir beze bir kaç defa sarılmış katı bir şeyi [Meselâ : bir çakıl taşı veya yirmilik , kuruş gibi bir parayı] sarılı olduğu halde yaranın üstüne bastırmalı, sıkı sıkı sarmalı. Eğer kan yine durmazsa (Kalp) le (yara) nın bulunduğu uzvun arasını alâstiki bir bağla birçok defa dolıyarak bağlamalı. Ve devlet hekimine haber yollamağı da unutmamalıdır.

Ateşle yanığa karşı ne yapmalıdır ?

Bir tarafı tutuşarak yanan bir adamı söndürmek için üzerine halı ve seccade atmalı ; bulunmadığı takdirde palto ve battaniye gibi bir şey örtmeli , bununda üstüne kum , toprak veya su dökmelidir.

Kuduz hayvan tarafından ısırılana ne yapmalıdır ?

Yaranın üst tarafından iyice sikarak boğmalı ve yaradan kan akıtmalıdır . Bundan sonra yarayı kızdırılmış demirle dağlamalı , fakat ısırılanı , kuduz hayvanla beraber , devlet hekimine götürmeyi de unutmamalıdır.

Köy hekimi

Seyahat notları :

Avrupa'da gördüklerim..

— 4 —

Şehrin en büyük kilisesini ziyaret ettik. dıvarlarında meşhur Mikelanj ın tabloları vardı. Dıvarlar hareketi arzdan çatlamış tamir ediliyordu..

Meydanları dolaştık. Meşhur garibaldinin bir heykeli de Napolide dikilmişti.

Çarşıda bazı sokaklar pek dar, İstanbulun Galata taraflarını andırıyordu. Bir çok seyyar satıcılar her tarafı kirletmişler, Balık ve domates kokusu etrafı istilâ etmişti.

Napolinin kadınları pek şişman . . . Tramvaydan inerken önüme şişman kalçaları geniş bir madam çıktı. Ben kadını bir tarafa çekip kapıya gelinciye kadar tramvay kalktı. İki kişilik yer işgal etmiş, tramvayın çıkış tarafını tamamiyle kapatmıştı ! . . Arkadaşlarım inmişler, bana gülüyorlardı. Nihayet tramvayın hafif seyri esnasında hemen atladım. Arkadaşları kaybetmek tehlikesinden kurtuldum.

Akşam saat yedide vapurumuz kalkacaktı. Acele ediyorduk. Şişman memeli bir genç kadından arkadaşlarım, hususî yapılan şekersiz limonata içtiler. Ben de güzel şeftalilerden aldım. Bir köşe başında mükellef koltuklu, üzerinde şemsiye açılmış bir boyacıda iskarpinlerimizi boyattık. Siz yüksek bir yere oturuyorsunuz, boyacı ayakta! Elindeki kocaman fırçaları, tuhaf bir hisle, öyle bir sallayışı vardı ki pek komik olan bu vaziyet karşısında gülmekten katılıyorduk. Nihayet bahşişi fazlaca verince adamcağız bin bir teşekkürle bizi selamladı, kendisi de hâla gülüyordu.. Fakat o ne için güldüğümüzün farkında değil, yalnız elimizdeki şeftali paketi İstanbul şekercilerinin yaptığı külâh manzarasında kocaman bir şekilde, içinde bulunan büyük şeftalilerin yarısı gözüküyordu! ..

Vapura geldik. Atine ne kadar ucuzsa Napoli o kadar pahalı idi.

Vapurda makine gürültüsü hiç bitmiyor, İstanbuldan yüklediği Fasulyeleri buraya boşaltıyorlardı.

Güzel, rüzgârsız bir havada, akşam saat dokuzda limandan ayrıldık. Napoli sahilleri ve kordon enfes bir güzellik içinde alektiriklerle pırıl pırıl yanıyordu. Limandaki kırmızı yeşil işaret fenerleri bir yanıp bir sönüyorlar, sanki bize iyi yolculuklar temennisinde bulunuyorlardı. Limandan uzaklaştıkça ışıklar kayb oluyor. Akdenizin nasıl bir tali hazırladığı belli olmıyan derinliklerine doğru, karanlıklar içine gömülüyorduk.

Sabahleyin uyandığımız zaman hiç bir kara parçası gözükmiyordu. Deniz hafif dalgalı . . . Öğleden sonra idi, vapurumuz birdenbire acı acı düdük çaldı, makina sesleri kesildi. Herkeste bir heyecan . . . Acaba ne olmuştu ? . Bir kazamı var, birisi denizemi düşmüştü ? . . Bütün yolcular güverteye döküldük. Denizin dibi lâcivertti. Güneş bu lâcivert tabaka üzerinde güzel akisler yapıyor, vapurdaki heyecan ve merak gittikçe artıyordu.

Vapur stop ettikten sonra tayfalar ve bir zabit denize kayık indirmeğe başladılar. Suvari, kaptan köprüsünden emirler yağdırıyordu. Nihayet vapur bulunduğu yerde devir yapmak için makinelerini işletmeğe başladı.

Vaziyette anlaşılmıştı: Vapurun suvarisi yolculara bir sürpriz olsun diye denize bir simit atmış; Uzunca süren yolculuğun şu dakikalarını çabuk bitirmek için güzel bir deniz oyunu tertip etmişti.

Sandal dalgalar arasında dans eden simidi gidip aldı, vapura getirdi. Onun gidişi ve gelişi, tayfanın kürek çekişi, kıçtaki küçük zabitin ayakta verdiği kumandalar bizi epeyce eğlendirdi. Alkışlar arasında vapura yanaşan küçük kaptan sandalını vapura bağla-

yınce heman hareket ettik . Herkese bir münakaşa kapusu açıldı. Fırtına olsaydı , bir adam düşeydi acaba nasıl kurtulacaktı ? . Birisi oradan bağırıyordu: Canım böyle şeyler düşünmeyin . Şimdi iyi gidiyoruzya Allaha şükür ! . .

Vapur kalabalık değil , fakat her milletten insan vardı . Bunların arasında Amerika - ya giden bir musevi ailesinde tavla vardı. Pek sevdiğim bu oyundan , vapurun güvertesinde bir kaç maç yaptık , vakit geçir - dik .

Bir gece daha vapurda kaldıktan sonra ertesi sabah Fransanın cenup sahilleri görünmeğe başladı. Ara sıra önümüze çıkan beyaz yelkenli kotralar ufukta güzel manzaralar hasıl ediyorlardı .

Nihayet Marsilya limanı büyük genişliği içinde sakladığı trans atlantikler arasına bizi de aldı. İç içe yapılmış ve biribirinden ayrı kısımları müteharrik köprülerle yekdiğerine bağlanmış olan limanda müthiş bir faaliyet vardı. Tekmil fennî vasaitle , elektirikli vinçlerle işleyen rıhtımlarda büyük « Şilep » ler yük alıp veriyorlardı.

Bir tarafta bir çok yeni rıhtımlar inşa ediliyor, vapur, istimpot, şömendüfer sesleri etrafta oğultular hasıl ediyorlardı .

Ancak öğleden sonra gümrüğe çıkabildik. Gümrük işi de epeyce sıkıntılı oldu. Marsilyada geçecek bir kaç saatimizden istifade etmeyi düşündük .

Tirenimiz, Paris içinden , saat sekizde kalkacaktı. Bir otomobille Marsilyanın kane biyer Bulvarına gittik . Burası pek kalabalık bir yer.... İki tarafta kahve ve gazinolar , sinemalar , büyük satış mağazaları.. İnsanla dolup boşanıyordu. Fransanın ilk ayak bastığım şehirlerinden biri olan Marsilya güzel ve temiz bir memleketti . Bulvarlarındaki ağaçların yaprakları henüz dökülmemişti. Bir kahvenin caddeye nazır olan bir köşesinde biraz oturduk . Önümüzden geçen Fransa tiplerini tetkik ediyurdum. Her kesin yürüyüşünde, konuşuşunda , anlatışında bir sür'at ve çeviklik vardı.

Vakia akşama yakındı. Üç arkadaş bir otomobile bindik. Marsilyanın deniz kenarındaki spor sahasına ve onun solundn tanzim edilmiş güzel bir parka gittik . Geçtiğimiz uzun ve geniş bulvarlardaki ağaçlar o kadar nefis bir manzara hasıl ediyor ki insan üstü yeşil bir tunelden geçiyorum zan ediyordu. Parkın yeşil bir halıya benzeyen çimenli sahalarında kadın , erkek ve çocuklar temiz hava almak için geziyorlar , koşuyorlar ve oynuyorlardı.

Şehre avdet ederken deniz kenarındaki rıhtımı takip ettik . Sıra ile dizilmiş temiz beyaz yalılar , köşkler , İstanbulun güzel boğazını hatırlatıyordu . Vaktimiz dar olduğu için hızlı geçtiğimiz bu yerler, şimdi dimağımda, bir rüya görmüş hissini veriyor , Marsilyanın kordon boyunu da ikmal etmiş bulunuyor duk. Şehrin merkezine gelince elektrikleri yanmış bulduk. Bir gazinoda ayakta birer limonata içmek için oğradık. Garsonun tuhaf bir çeviklikle limonataları hazırlamasını görmek bir zevkti. Müthiş bir sür'atla hazırlayıp önümüze koyduğu buzlu limonataları yavaş yavaş içerken arkadaşlarla konuşuyorduk. Yahu bu adamların çalışma tarzını görüyormısın? . Bizdeki gibi mi? bu ne sür'at, bu ne kazanmaktır!

İstasyona yakın bir lokantada yemeklerimizi yedik, heman tirene koştuk. Her taraf insanla dolmuş, düdükler ötüyor, tiren sesleri birbirini takip ediyordu. Sekizi yirmi geçe kalkacak olan sür'at postası vagonlardan birine yerleştik.

Tiren tam vaktinde büyük bir hızla istasyondan ayrıldı. Kompartımanımızda yanımıza iki hasta bakıcı hemşire oturmuştu.. Heman herkesle çabucak ahbap olmıya , konuşmıya büyük bir arzu ve heves hisseden bu Fransız tipleri uzun süren yolcu'uğumuzda bizi hem eylendirdiler, hem güldürdüler. Hasta bakıcılıktan çekilmişler, Parise terzi olmıya gidiyorlarmış. Tiren müthiş koşuyordu Karanlıkta hiç bir tarafı görmek mümkün değildi. Tirenin sarsıntısı ve gittikçe artan sür'atı esnasında uyuyabilmek imkânsızdı.

Avrupa tirenlerinin bu sür'atı pek yamandı, saatte « 90 » kilometre katediyormışız. Cenuptan şimale doğru Fransayı kat ediyorduk. Pek az istasyona oğrayan tirenimiz gece yarısından sonra idi. Liyon gelmişti. Liyon, Fransanın Paristen sonra ikinci gelen şehirleden birisidir. Meşhur Müsyü Heriyo bu şehirin belediye reisidir. Liyon anlatıldığına göre, güzel tanzim edilmiş, büyük mebanisi, ilmî müessseleri, sanayi fabrikaları bulunan bir şehirmiş.

Y. Z.

Güzel san'atlar:

On Yıl musikisi

— 4 —

— Baş tarafı 2, 3 ve 4 üncü sayılarda —

Bu güzel eserlere ilâveten bir de maarif vekâletine mensup bir (güzel san'atlar birliği) teşkil edilmiştir. istanbulda Fındıklı sarayında teşkil olunan bu müessesenin musiki sahasında ve san'at görüşü ile çalışanlar üzerinde büyük ve iyi te'sirleri olmuştur. Bundan başka güzel san'atların himaye olunmasına matuf olarak her vatandaşı tenvir yolunda hükûmet tarafından 9 temmuz 927 tarihli iki kararname neşrolunmuştur.

Bu kararnamelere göre her hangi mıntakada güzel san'atlar eseri ve teşkilâtı varsa bunların inkişafı ve vaziyetleri ve bilhassa zarar ve infisah tehlikelerinden esirgenmesi hususundaki ihbar ve mütalealarıı bildirenler hükûmetin şerefli bir muhabiri olacaklardır. Fakat bilmiyorumki, bunu kaç kişimiz okudu; ve kaç kişimiz bu güzel kararlara ittibâ edebildi? Lâkin çok iyi biliyorum ki bu aziz kararlara rağmen bir çok yerlerde teşekkül eden musiki cemiyetleri şuursuz ve şahsî taarruzlarla öldürüldü. Bu kabahat, musiki terbiyemizin ve anlayışımızın eksikliğinden başka bir şey değildir.

Hilâfet ve saltanatın kaldırılması üzerine san'at âleminde türkiyede (Mabeyin mektebi) diye anılan ve bir musiki müessesesi olup yalnız padişahların şahıslarına hizmet eden saray mızıkası da tabiatiyle dağılmıştı. Bu mektepten şuurlu ve ilmî bir surette yetişen viyolonist Zeki beyefendi , yanına topladığı muktedir orkestra arkadaşlarıyle beraber Avrupaya bir seyahat yapmış , ve o zamana kadar şahsa mahsus saklanıp kalmış olan Türk musikicilerinin mevcut olduğunu Avrupa âleminde çok teknik ve mühim konserler vermek suretiyle göstermiştir . Zeki bey hey'eti Avrupadan döndükten sonra istanbulda da bir kaç konser vermiş ve oradan Ankaraya giderek Gazi hazretlerinin huzurlarında mühim konserler vermiştir.

Bunun üzerine bu çok güzide hey'et her devlette olduğ gibi riyaseti cumhur orkestrası olmak liyakatını ihraz etmiştir. Fakat bu teşekkül, ileride anlatacağım gibi, daha ziyade inkişaf ederek memleket musikisi inkilâbı hadisesinde çok büyük hizmetler ve yardımlarda bulunmuştur.

Bundan sonra Türk ordusu mızıka (Banda) larını da söylemek lâzımdır. Ordu bandalarının halk ve memleket musikisi üzerinde çok mühim ve heyecanlı te'sirler yaptırdıkları tarihen de tespit edilmiş bir hakikattır.

V. L.

Bir köylü, oğlunun düğününü böyle yapmıştı :

Tosun dayının düğünü

Tosun dayı Ahmedini
Kurmuşudu evlendirsin;
Bu düğünle mahlesini
bir kaç günler şenlendirsin..

Bir ay evvel hazırladı
İçki, davul parsını
Gitti , pazarlardan aldı
Baş pehlivan danasını . .

Çeşit çeşit yemeklerin
Masrafını yana koydu
Bu öyle bir yüce toydu
Şerefine erkeklerin . .

Sürecekti tam bir hafta
İçki, davul, zilli maşa..
Nice sarhoş , Nice softa
Üşecekti hazır aşa .

Bir gün ansız bir fırtına
Dalgalandı, kışlar bastı;
Dondu baştan başa Tunca
Kış dallara buzlar astı .

Tosun dayı, kürk sırtında
Kahvesini içiyordu
- Kahve mektep karşısında -
Yoldan kızlar geçiyordu .

O küçücük ayakları
Çırıl çıplak kar üstünde;
Yörüyordu buz üstünde
Morarmıştı yanakları . .

Bunlar böyle çile ile
Şu mektebe gidecekler
Yaz kış böyle gide gide
Analığa girecekler .

Demek birer ana bunlar
Olacaklar.. ve çocuklar
Hep bunlardan doğacaklar.
Bilgi lâzım : okusunlar !

Tosun dayı hep düşündü
Kimi zengin, kimileri
Fakir olan yetimleri..
Sonra düğünü düşündü .

Bu yavrular kar altında
Giderlerken yalın ayak,
Eskimiş bir dam altında
Okumağa ağlıyarak .

Hangi yürek bu kızlara
Taşlar gibi bakabilir?
Hangi katı kâlp bunlara
sevgisizlik duyabilir ?

Tosun dayı Ahmedinin
Düğününden vaz geçmişti
Sanki kalbini deşmişti
Ağlayışı milletinin .

Kara koçla danasını
Sürdü pazarlara sattı;
Deli Mustafaya sattı
Bol süt veren anasını.

Topladığı para ile
Bir gün mektep müdürüne,
Haber saldı gelsin diye
Kunduracı Recep gile..

Kundurasız çocuklara
Yapıldı hep kunduralar..
Dayandılar bir çok kara
Sevindi hep fukaralar.

Tosun dayı düğününü
Gürültüden uzak yaptı .
Her kes düşündü gününü
(Tosunlar), dan hisse kaptı.

A. F.

Hasköy

Hudut, mesaha, nufus ve tarihî malumat:

Bu gün bir köy, fakat eski devirlerde kurulan ve tarihî kayitlerine göre, eski bir şehir olan « Hasköy » Edirneye 30 Kırklareline 36 kilometre mesafede olup iki vilâyetin hemen yarı yolunu teşkil ettiği noktada ve bu iki vilâyeti biribirine bağlıyan yolun üzerindedir. Şose bu köyün içinden geçer . .

Tarihi kayitlere göre bu köyde «Fatih Mehmet» devrinin en yüksek sadrazamlarından «Mahmut paşa» nın vakıflarından cami , medrese, hamamları varmış. Bu sebeple buraya (Mahmut paşa Hasköyü) denir . Köye pek yakın ve köy içi dahil olmak üzre 12 tane büyük, küçük yazısız taşları havi mezarlıkla bir hamam ankazının temelleri ve yine köy içinde üç yerde kısa , kısa beş on adımlık kaldırım yolları «Yeniçeri» başlıklarını taşıyan mezar taşları , ayrıca Kasım paşaya ait 1951 tarihli bir mezar taşı vardır .

Şimdi bu köyde 136 ev ve 643 nufus vardır ve Havsa nahiyesine bağlıdir.

Yerli ahali bir kaç haneden ibaret olup 93 Rus seferinde, 330 senesinde, 335 senesinde Doyrandan ve Mustafa paşadan hicret eden muhacir ve mülteciden mürekkeptir.

Son seneler zarfında Bulgaristandan kacıp gelen muhacirler de vardır.

Arazi , mahsulât ve içtimaî vaziyet :

Arazi , mahsuldar ve zengin olup 25,000 dönümdür. Ahali yalnız çiftçilik yapar hububat, tütün ekerler. Bilhassa pancar zeriyatına elverişli ova, bayırları mevcut olduğu halde ekilmemektedir. Bu sebeple halk diğer köylere nazaran fakirdir. Fakat gayretli ve çalışkandırlar. Altı sene evvel yetiştirilen 130 dönüm bağ miktarı gittikçe artmaktadır. Lâkin yerli çubuk olduğu, ayni zamanda fennî usullerle vaktinde ilâç yapılmadığı için her sene başka başka hastalıklar dolayısiyle lüzumu kadar istifade edilemiyor .

Bu köy içinden geçenlere ağaçsız ve çıplak bir manzara arzeder . Yüzlerce dönüm bağı ihtiva eden, ormanı andıran cevizlikleriyle ve diğer ağaçlarla bezenmiş olan bu köyü Balkan faciası yıkmış, kasıp kavurmuş bir yığın haline getirmiştir.

Bundan üç sene evvel yapılan ağaç seferberliğinde köyün içinde dışında hayli miktarda ağaç yetiştirildi. Fakat henüz fidan halinde olduğundan farkedilecek kadar değildir. Bu sene bu miktara 1500 fidan daha ilâve edildi. Bu sayede yol kenarları, köy içi bu çıplaklıktan kurtulmuş olacaktır .

Köyün üç sınıflı, 60 mevcutlu küçük ve - sıhhî olmadığı halde - şirin görünen bir mektebi vardır. Halk muallimlerine ve maarife candan bağlıdır. Güzel bir köy odaları vardır. Halk iyi bir seçim yapmışlar, köy işlerini merakla gören ve iş bilen bir muhtarla bir hey'ete bırakmışlardır . Köyün gençleri kadar ihtiyarları da cümhu-

riyetçidirler. Çünki okumayı severler ve okunan her hangi bir şeyi candan dinlemesini bilirler. Bu sebeple güneşin altın okları kadar kendilerine hayat ve ışık saçan ve köylü dileklerini iyi sezen ve kendilerine yoldaş olan [Oklu kitap] gününü hasretle beklerler. Hasköylüler anlamışlardır ki: bu oklar inkılâbın, hayatın yolunu işaret ediyor.

İktisadî vaziyet :

Birkaç senedenberi yapılan telkinat ve bir taraftan iktisadî buhran, bilhassa çiftçi mahsullerinin düşük fiatla satılmasından hasıl olan zaruretler karşısında köyde de iktisat mücadelesi açılmıştır.

Köylümüz yalnız hububat ve -onun söylediği gibi- (Kara ekin) den başka zeriyat yapmazdı. Bir gün, kendilerine sormuştum:

— Fasülyeyi bakkaldanmı alıyorsunuz ?

— (Evet) dediler.

— Niçin? Çiftçi demek toprağı alt üst edip eken demek değilmi ? Niçin Fasülye de ekmiyorsunuz ?

Diye sordum, şöyle cevap verdiler :

— İyi be efendi ama bizim topraklarımızda Fasulye olmaz.

— Peki . . Nuhut ; Mercimek, patates, Bakla v. s. olmazmı ?

— Kimbilir hiç denemedik.

Kendilerine söyledim:

— Madamki toprakla uğraşıyorsunuz; bu yiyeceğiniz şeyleri de ekip tecrübe etseniz çok iyi olur. Göreneğe bağlanmayın bu işi daha iyi yapmıya uğraşın.

— Canım efendi böyle şeylerle uğraşmağa vakit yok.

Diyenler oldu. Fakat bazılarına bu sözüm tesir etti.

Ne zaman ki iktisadî buhran başladı.. zaman ve yapılan telkinât köylüyü iktisadî ve sınaî zeriyat yollarına sürükledi. Eskiden Fasulye, Nuhut, Mercimek, Patates yapmıyan topraklar öyle bir Patates, Fasulye, Nuhut, mercimek, soğan, sarımsak, bakla, üzüm meyva yetiştiriyor ki.. Senelik idareden maada etrafa bile satıp para kazanmak mümkün oluyor. Bundan başka Tütün, süpürge, hatta - müsaade edilse - pancar bile ekecekler. Şimdi bu köyde 130 dönüm bağ var. Ayni zamanda meyva ağaçları yetiştiriliyor.

Bir kaç sene evvel satıcıların Edirneden getirip sattıkları meyvalara şinik, şinik ekinlerini verirlerdi. Mehmet ağanın iki üç sene içinde yetiştirdiği 30 şeftali ağacı bu sene öyle şeftaliler yaptı ki hem dendisi bol, bol yedi hem de sattı.

Ne mutlu bu köylüye değilmi?

Tavuk, Hindi, Kaz... gibi kümes hayvanları yetiştirmek de diğer şeylerden farklı değildi. Fakat bu iki sene içinde bu gibi hayvanları da yetiştirmede iddialar ve müsabakalar başladı. Bu suretle köye, zamanında. oldukça para girdi. Tabiî geçmiş senelerden alınan tecrübelerle her şeyi daha iyi başarmağa başladılar. Bu suretle kendilerini yeni hayat ve yeni kazanç yollarına attılar.

Eskiden köylü aba, potur bez don giyerdi. Bunu da pazardan yine para ile alırdı. Fakat şimdi öyle değil, koyunun yapak ve yününü işleyip ceket pantalon, palto yapıyor.

Köy kenarlarında beyaz çiçeklerle süslenen pamuk tarlaları var. Pamuğu yetiştiriyor; Ağaçtan yaptığı aletle çekirdeğini ayırıyor, İplik yapıyor, tez-

— Devamı on sekizinci sayfada —

Köye doğru

İstiklâlimize kavuştuğumuz gündenberi yüzler ; varlığımızın gücümüzün kaynağı köye ve orada yaşayan insanlara döndü. O zamandanberi köylüyü ileriletmek yolunda bir çok sözler söylendi, yazılar yazıldı. Birçok gençler yeni imanla oralara ışık götürmeğe koştu. Günler aylar geçti. Köyde mektep açıldı. Buralarda çok köy çocuğu okudu. Fakat hâlâ mektep okuyup yazmağa yarar okumaktan kurtulamadı. Fazla okuyanlar şehirli olur , köyden uzaklaşır, memur olur düşüncesi köylüden silinmedi. Köylünün bu'gün fennin, bilginin istihsalin çoğalmasına , köyün zenginleşmesine , refahına , iyi te'sir yapacağından heberi yoktur. Hâlâ şehir mekteplerinde köy çacuğu görünmüyor. Görülenler de çocuğunun köyden uzak yaşamasını istiyenlerin çocuklarıdır. Büyük mektep mezunluğu, bakışlarda hâlâ yüksek memuriyetlerde bulunmak hakkına sahiplikten başka bir şey ifade etmiyor Köylüler hâlâ eskisi gibi sabanın arkasından gidiyor , sabanın ektiğini, babasının ektiği gibi ekiyor, biçtiği gibi biçiyor, devşirdiği gibi toplıyor .

Hâlâ köy döveninin üzerinde ayni nüteveklil yüzleri simalarda karışıklıkların çokluğu ve yaşlıların yerini almış gençlere ayni kıyafet ve ayni yaşayışta görüyoruz . Hâlâ odaların pençereleri küçük bir deliktir . Kırılan camlara kâğıt, tahta kapanmış veya sıvanmıştır. Yeni yapılar eskisinin örneğidir. Hâlâ su dereden içilir . Köyün avluları, kıyıları ağaçsız , çıplaktır. Hâlâ köyün istihsâl çeşidi (30) u geçmez.

O gündenberi bir çok kerreler zira at memuru köye uğramıştır . Fakat yenileşmiş, fennîleşmiş bir çift işi göremiyoruz. köyün mahsulünü bir çok muzir böcekler yiyor. Mahsul cılız alınıyor· Tohumlar verimsiz oluyor .

Birçok sıhhat memurları köylere gidip kinin dağıtmıştır. Bir çok sıtmalılar bundan kurtulmuştur. Bataklıklar kurutulmuştur. Fakat sıtmaya tutulmamanın yolunu bilen ve tatbik eden bir köy yoktur. Hâlâ güneş ışığının faydasını temiz ve sıhhî bir evin nasıl olacağını, yiyecağini nasıl hazırlanacağını , suyun nasıl içileceğini bilen yoktur. Çocuğa nasıl bakılacağını , nasıl büyütüleceğini bilen yoktur .

Köye gideceklere işlerinin kutsiyeti, büyüklüğü hakkında binlerce kelimelik nutuklar veriliyor, sözler söyleniyor, ülküler gösteriliyor. Bu kelimelerin yüksek manaları içinde yaşatılarak iman verilen genç, böyle karşı karşıya geldiği gün, birdenbire şaşalıyor. Çünkü ona ne içinde yaşadığı şehir hayatı , ne feyiz aldığı mektep köyde, nasıl yürüyeceğini öğretmemiştir. Örnek alacağı bir kılavuzu yoktur. Hiç bir fedakârlıktan çekinmiyeceği bir an bile düşünülmiyecek olan bu değer biçilmez kudretler oldukları yerde , mektep duvarlarının arasına kapanarak vustaî bir mektebi yaşatıyorlar. Ve onun içinde kıyıları na ışık vermeden göçüyorlar . Göçen

ve çöken bu kuvvetlere milletin yıllarca verdiği emek boşa gidiyor. Haksız yere töhmet altında kalıyorlar. Kusur onlarda değil, yapılacak işin ne olduğunun ve nasıl yapılacağının bilinmemesindedir. Buna, bu güne kadar söylendiği gibi şatafatlı kelimelerle yine cevap verilir. Fakat alınan netice dünkinden bir adım ileri gidemez. Eğer köyü ileri yaşayışa kavuşturmak istiyorsak - ki her düşünenin en büyük emelini teşkil eder - yapacağımız işi şuurlandırmalıyız.

Köy mualliminin en yakın ülküsü ne olmalıdır? Bu ülküye erişmek için nasıl ve hangi yollardan çalışmalıdır? Köyde özlenilen bir hayatın şaması nasıldır? Bunlar tayin edilmelidir. Köyde yapılması istenen şeylerin modelleri daima göz önünde bulundurmalıdır. Bir sorgu karşısında kalan bir muallim ona verecek cevabı etrafiyle bilmelidir; bilmiyorsa muayyen bir yerden bu cevabı bulabilmelidir.

Şu hale bakarak genç yaşlarında köylere atılan muallim ve mürebbilerimizi köylünün her türlü ihtiyaçlarına ve sorgularına cevap verebilme kudretiyle techiz etmek ve onların çalışma yollarını aydınlatacak ameli malûmatı önlerine yığarak çalışmalarını ve halk arasındaki çalışmalarının te'sir derecelerini muntazam ve mütemadi takiplerle araştırmak bilgiç geçinen zümrenin vazifesidir. Bu vazifeyi asla unutmamak lâzımdır.

R.

ŞUBAT HADİSELERİ

Cümhuriyetimizin on yılı içinde şubat aylarına rastlıyan inkılâp hadiseleri:

GÜN:	YIL:	HADİSELER:
8	1921	Müdafaa kahramanlıkları gösteren Ayintaba (Gazi ayintap) adı verildi.
16	1925	Tayyare cemiyeti kuruldu.
27	1925	Aşâr belâsı kaldırıldı.
17	1926	Türk medenî kanunn kabul edildi. (Bu kanunda Türk kadını ailede ve cemiyette medenî haklarını kazandı.)
22	1930	Türk parasının kıymetinikoruma kanunu kabul edildi.
19	**1932**	**Halkevleri açıldı.**

Cümhuriyet kanunlarından:

Köy kanunu

— 7 —

Köylümüzün yapmağa mecbur olduğu işlerden biri de evlerde odaları, ahırları bir dıvarlä birbirinden ayırmaktır.

İnsanlarla hayvanların yattığı ve oturduğu yerlerin ayrı ayrı olması kadar tabiî ve lüzumlu bir şey varmıdır ?

Hayvan gübresi ziraata yarar. Toprağı münbit bir hale sokar. Diğer taraftan gübre bazı mikropları yşşatması ve beslemesi itibarile muzırdır.

Meselâ (Kazıklı humma) namını verdiğimiz Tatanos mikrobu bilhassa gübre arasında; gübrali toprak nde bulunur .

Meselâ elimizde ; ayağımızda ve yahut vucudumuzun her hangi bir yerinde ufak ve henuz kapanmış bir yara bulunur ve bu yara böyle bir gübre veya toprağa temas edecek olursa heman hastalığı kaparız.

Bu yara vasıtasıyla vucudumuza giren Tetanus mikrobu hemen kanımızı zehirlemeğe başlar. Pazularımız; bütün adalelerimiz gerilir ; güçlükle nefes almağa başlarız.

Ağzımızı açamayız. Yemek yiyemeyiz. Bu hastalığa tutulan yüz kişide yetmişbeş kişi mutlaka ölür . Kurtulmak hem çok güç; hem de çok masraflıdır. Bu mikrop pislik ; gübrelik yerlerle örümcek ağlarında bulunur.

Diğer taraftan hayvan idrarı da sıhhat için muzırdır. Insan idrarında olduğu gibi hayvan idrarında da amonyak denilen bir madde vardır. Amonyak insanın gözlerini yakar; burun deliklerini acıtır.

Böyle gübre ve havan idrarı bulunan yerlere sinekler üşüşür. Sineklerin ne derece muzur olduklarını bilirsiniz. Pis yerlerde dolaşır; binlerce mikrobu kolaylıkla oradan oraya taşırlar. Bu iytibarla köylü odasının temiz olması yine köylü sıhhatı için lâzımdır.

Köyün her evinde üstü kapalı ve kuyulu lağımlar yapmak lâzımdır. Lağımların bir hastalık menbaı olduğunu hepimiz biliriz. Bilhassa iri farelere mesken olan lağımlar; tifo; kolera iyi tehlikeli hastalıklorın çıkçıktığı yerdir.

Lağımların açık bulunması her cihetten zararlıdır. bir çok bulaşık hastalıklar lağımlar vasıtasiyle girer. İçilen; kullanılan suların açık lâğımlara karışması mümkündür. Allah muhafaza etsin içtiğimiz veya kullandığımız sular pis olursa bizi kahredici hastalıklardan kurtulmek imkânsızdır. Meselâ Karahumma hastalığı sular vasıtasıyla girer. Eğer içtiğimiz veya kullandığımız sular a-

Küçükleri himaye tedbirlerinden :

Velâyet ve vasayet işleri

— 1 —

Kanun kuvvetli karşısında zaifin himayesini temin için icap eden tedbirleri alırken küçükleri de ihmâl etmemiştir. Büyük bir acziçinde bulunan ve henüz on sekiz yaşını ikmal etmiyen küçüklerin bedenî, fikrî ve ahlakî inkişafını ve mallarının muhafaza ve çoğalmasını temin için devletin müdahalesini, diğer medenî kanunlar gibi, bizde de (kanunu medenî) kabul etmiştir.

Cümhuriyetin teessüsünde küçükleri himaye tedbirleri noksan olduğu gibi fena ellerde fena tatbikler görmekte idi. Küçükler üzerinde nüfuzunu yaulış ve fena kullanan Baba ve Anaya karşı küçüğü himaye edecek bir hüküm mevcut olmadığı gibi Anasız ve Babasız kalanlara ait malların muhafaza ve çoğalması yolunda tatbik edilmekte olan hükümler de bu gayeyi teminden çok uzak bulunuyorlardı.

Küçüklerin malları eytam memurlarının keyif ve arzusuna tabi tutuluyor ve iktisadî esaslardan habersiz kimseler elinde nemalandırılmasına beyhude yere çalışılıyordu.

Inkilalçılarımız adliye sahasına el uzattıkları zaman bu boşluğu gördüler: kanunu medenide bu küçükleri himaye için tedbirler aldılar; Emlak ve Eytam bankasının tesisi suretiyle Eytam idarelerinin elinde bulunan ve küçüklere ait olan paraları medenî usuller altında nemalandırmayı temin ettiler.

Küçükler Ana ve Babalarının kay-

çık bulunan lâğımların yanından geçerse felâkettir.

Köyde keza ; umum için kuyusu kapalı veya lâğamlı bir halâ yapmak lâzımdır.

Herkes aptest bozmak için köyün orasını burasını kirletecek olursa köyümüzün hali ne olur ? Bunun için köy kanunumuz bize her köyde herkes tarafından kullanılabilecek üstü örtülü ; kuyusu kapalı veya lâğamlı bir halâ yapılmasını emretmiştir.

S. R.

Hasköy

— 14 üncü sayfadan devam —

gâhla dokuyor. Gömleğini, donunu, iç çamaşırını tedarik ediyor. Bu giyim işi bir kaç sene içinde daha ziyade inkişaf edecektir.

İktisat fikri uyanmış olmakla beraber, Tasarruf hissi de, eskisine nazaran, oldukça değişmiştir. Çavdarın 20 kuruş, bir araba ekinin 100 lira ettiği günleri hâtırlayıp yapılan israfa acıyorlar.

Köylümüz, şimdi, az kazandığı parayı hesapla harcamağa özeniyor.

M. S.

betmek suretiyle düştükleri büyük felaket yetişmiyormuş gibi mallarını yok pahasına satıp bedelini haris ağızlara atan müessese yerine bedenî, fıkrî, ahlakî tekemmülleri ve mallarının muhafaza ve çoğalması için en elverişli tedbirleri ittihaza salâhiyetli müesseseler karşısında bulunmuş olmakla müsterih ve mütesellidirler.

- 2 -

Velâyet (Babalık)

Ana ve babanın çocuğa karşı besledikleri sevgi çocuğun yetiştirilmesinde en iyi tedbirleri almaları için kâfi görüldüğünden hareketlerinde serbest olduklarını kanun esas itibarile kabul etmiştir.

Aralarında ihtilâf olursa babanın reyi tercih olunur. Birisi ölürse diğeri ayni serbestî ile idareye devam eder. Ana ve babanın boşanmaları halinde boşanma kararını veren hakim çocuğu hangi tarafa tevdi etmiş ise idare hak ve vazifesi ona ait olur.

Ana ve baba vazifelerini ifa etmedikleri takdirde sulh hakimi çocuğun himayesi için faideli gördüğü her tedbiri alır. Ana ve baba çocuğu okutturamıyor ; ahlâksızlığa teşvik ediyor ve vücudünün kaldıramıyacağı işlerde kullanmak suretiyle sıhhatini tehlikeye koyuyorlarsa hakim çocuğu ana ve babadan alarak bir müesseseye ve meselâ bir yatı mektebine yerleştirir, masrafını da ana ve babadan alır.

Ana ve babalık hak ve vazifelerini ifadan âciz olan veya bu vazifeyi süi istimal eden veya ağır ihmali görülen ana ve babadan çocuğunu idare etmek hakkını alarak diğer bir şahsa tevdi etmeğe hakim salahiyetli kılınmıştır. Vazifesini yapmıyan veya çocuğunu fena idare eden ve yahut mallarının zayi olmasına sebebiyet veren ana ve babayı hakime ihbar etmek her vatandaşın vazifesidir.

Ana ve babadan biri ölür veya boşanırlarsa sağ kalan veya çocuk kendisine tevdi olunan taraf çocuğa ait malların defterini yaparak hakime bildirmeğe mecburdur. Ana ve ya baba bu vazifesini yapmazsa bu hallerden haberi olan her vatandaş keyfiyeti hakime bildirmelidir.

Ana ve babalık bir hak olmaktan ziyade bir vazifedir. Bu vazifenin iyi iyfa edilmesi bütün vatandaşların vicdanî vazifelerini dikkatle takip etmeleriyle kabildir.

- 3 -

Vasayet (Vasilik)

Ana ve babasını kaybeden her küçük için sulh hakimi bir vasi tayin eder. Vasinin namuslu ve küçüğün tahsil ve terbiyesine dikkat ve mallarını iyi idare edebilecek kabiliyette olması şarttır. On sekiz yaşını bitirmeyenler, ahlâkı fena olanlar ve menfaatı küçüğün menfaatı ile zıt olanlar veya küçük ile düşmanlığı bulunanlar vasi olamazlar. Küçüğün yakın hısımları ; Ana veya babanın sağ iken gösterdiği kimse, eğer vasilik yapmak kabiliyetini haiz ise tercihan tayin olunurlar. Ana veya babasını kaybeden her küçüğe ; bilhemehal bir vasi tayini

icap eder . Küçüğün zengin olması şart değildir . Fakirler de kanun ve hakimin himayesi altına gireceklerdir. Anasız ve babasız kalan küçüğü sulh mahkemesine ihbar etmek her vatandaşın vazifesidir. Bu vazifeyi ihmal eden ihtiyar heyetleri ve nufus memurları gibi alâkadar memurlar ceza görürler.

Bu gibi memurların bu husustaki vazifelerini dikkatle takip etmelerinin temini idarî makamattan rica ederiz .

Bu günün küçükleri yarının büyükleridir. Ana ve baba sevgisi altında inkişaf ve tekâmülden mahrum kalmış olan bu küçüklerin kanunun, devletin himayesi altına tevdi suretile yarın için faideli bir unsur olarak yetiştirilmelerini temin memurların kanunî ve vatandaşların vicdanî vazifesidir.

Vesayete muhtaç küçüğü karye ihtiyar heyeti bir tezkere ile sulh hakimine ihbar eder. Tezkerenin şu suretle yazılması kâfidir ;

[Karyemizden Hasan oğlu Mehmet 1923 doğumlu olup anası Hatice hanım evvelce ve babası Hasan ağa ahiren vefat ettiği ve kendisine vasi olarak köyümüzde amcası Ali oğlu 40 yaşında Mustafayı münasip ve Mustafanın aklı başında namuslu bir kimse olup küçük ile bir düşmanlığı bulunmadığı ve küçüğün köyümüzde 3000 metre murabbaı tarlası ve elli lira kıymetinde iki öküzü ve saire malı olup başka bir malı bulnmadığı ihbar olunur.]

Hakim bu tezkere üzerine tahkikatını yapar ve münasip görürse ismi geçen şahsı vasi tayin eder . Keyfiyeti ilân ettiği gibi vasiye de tebliğ eder. bu karara her alâkadar haklı sebep göstererek itiraz edebileceği gibi çok ihtiyar veya malûl veya çok çocuğu olan vasi de itiraz edebilir . Bunlar haricinde mazeret kabul olunmaz . İtiraz veya itizar edilmemiş ise küçüğün malları defter mukabilinde vasiye teslim edilir. Vasibunları muhafaza ve eyi idare etmekle mükelleftir . Mallarının hasılatı bankaya yatırılır. Vasi küçüğün infak ve terbiyesine itina ve her hususta onu temsil eder . Malları idare ederken hesabını tutmağa ve senede en aşağı bir defa sulh mahkemesine hesap vermeğe mecburdur .

Küçük namına gayrı menkul atım ve satımının; menkulün fevkalâde satışının ; böyük tamirat ve inşaat icrası; ödünç verme ve almayı bir seneden fazla müddetle arazi ve üç seneden fazla müddetle akar kiralamayı dava açma ; sulh olma ; miras taksimi ; hayat sigortası yapmak küçüğü çırak vermek, küçüğün oturduğu yeri değiştirmek gidi muameleleri vasi sulh mahkemesinden izin almadıkça yapamoz .

Küçüğün evlâtlık olması ve evlât edinmesi vatandaşlıktan çıkması veya vatandaşlığa girmesi ; büyük bir mesuliyet veya sermaye ile bir şirkete ortak olması, ölünciye kadar bakma mukavelesi yapması bir mirası kabul veya reddetmesi gibi mühim işlerde sulh mahkemesinin kararile berabar Asliye mahkemesinin de müsadesi lâzımdır .

M. İ.

Yolumun sonu [*]

Ne çıkar ... Adımı kimse anmasın
Ben ta Altaylardan gelen bir okum .
Yolumdan dönerim eller sanmasın ,
Çelikten dağları delen bir okum !

★

Yol verin ey dağlar , yol verin bana ,
Savaş yollarında bir şehsuvarım.
Düşman saldırsada güzel vatana
Düşmanı boğacak o gün ben varım .

☆

Gökleri titreten Turanlı erim ,
Bana ev bağlardır , Balkon dağlardır .
Ölümle savaşır yürür giderim ,
Yolumun ne başı, ne sonu vardır ! . .

M. Uluğ

[*] Genç şair, bu manzumesini , Trakyamızın değerli hatibi Şeref Beyefendinin geçen sayımızda çıkan (OK) başlıklı yazısından ilham alarak yazdığını söylemişti .

Kıymetli meb'usumuz dün idarehanede bulunuyorlardı , bu sırada da provaların düzeltilme işi yapılıyordu. Manzumeyi kendilerine okuduk ; derin bir takdir hissiyle dinlediler . Bu takdirlerini genç şaire bildiren şu mektubu da ayrıca bize not ettirdiler .

6 OK

M. ULUĞ BEY OĞLUMA

Segili Çocuğum

- *Türk okunun sen, ta kendisi olduğunu ne derin, ne özlü duymuşsun. Bana şu güzel, çok güzel yazın ne diyor bilirmisin ? :*

Türküm, önümde tarih eğilir, yurduma saldıranı kavuran yıldırım olurum. İnsanlığı ve beni sevenin ise en ılık seven arkadaşı olurum. Ziyra : ben güneşim; dünya. hayat ve ışığı benden alır.

İşte, sevgili çocuk, bana böyle diyorsun . .

Edirne mebusu
Şeref

Spor köşesi :

Spor,
döğüşmek demek değildir..

Fener bahçe - Galata saray kulüplerinin yaptıkları son maç hakkında gazetelerin verdiği haberleri efkârı umumiye hayret ve nefretle karşılamıştır.

« Spor, vücudu güzelleştirir. Fazilet ve ahlâkı takviye eder, birliği, beraberliği, tesanüdü temin eder» sözlerine kulaklarını tıkayan bazı sporcuların stadyomları birer muharebe yeri zannetmeleri spor mahafilinde derin infialler uyandırmaktadır.

Her zaman yenme ve yenilme mevcut olan müsabakalarda iptidaî derecelerde bir takım ihtirasların hüküm sürdüğünü görmekle müteessiriz. Hiç şüphe yokki her sporcu ve üst olmak için savaşır. Fakat bazı talisiz zamanlar, yerinde yapılamıyan manevralar, usturupsuz hareketler sporcuları sırt üstü düşürebilir.

Hele hiç yoktan - acze delâlet eden- yumruk, tokat, tekme ve küfürün, teknik isteyen bütün sporlar gibi fütbolda yeri yoktur.

Son maç, eldivensiz bir boksa benzemektedir. Futbul sille, tokat değil, adından da anlaşıldığı veçhile, bir ayak tekniğidir.

Her gün sporda bir ilerileme, yeni bir hamle bekliyen memleket; spor durgunlukları karşısında binbir çare ararken Muhtelif zamanlarda beynelmilel maçlara iştirâk eden kıymetli unsurlarından çirkin neticeler alması, atmak istediği dev adımlarında kendisini ürkütmekte ve düşündürmektedir.

Beynelmilel maçlara muhtelif vesile ve fırsatlarla sahne olan İstanbul sporu memleketin her köşesine bu çirkin hareketi ile nasıl bir örnek olabilir?

Sporcularımızdan maharet, bilgi, teknikten evvel temiz bir sportmen ahlâkı, fazileti, istiyoruz.

Senelerdenberi terakkiye bir sebep olamıyan manasız bir Galatasaray - Fenerbahçe rakabetine çare düşünülmelidir. Maçtaki çirkin hakaret ve buğuşmalara bizzat şahit olan yüksek spor elemanlarından biz, spora balta savuran kimseler hakkında şiddetli tâkibat ve ıslahat icrasını beklemekteyiz.

Öz

---

doldurmasını, temsil ve sahne şubesine yazılarak geri kalmış hemcinsine temsillerle fazilet ve millî heyecan dersi vermesini bekleriz. Bu bir inkılâp vazifesidir.

Ve ancak o zaman dedikodunun iğrenç, salyalarla köpüren çürük dişlerini sökmek mümkün olur.

Coşkun

Abone bedeli

Yıllığı 100 Kuruştur

Tanesi : 5 Kuruş

Kopon No: 7 isim ve adres :	*Mektupler ve abone bedelleri şu adrese yollanır :* *Akıncı oğlu İbrahim — C. H. F. reisi - Edirne* .... Edirne Vilâyet matbaasında basılmıştır